• શ્રી બેટાવડ પ્રાથમિક શાળા •

પ્રથમ સામાયિક કસોટી (2026-27)

વિદ્યાર્થીનું નામ: ________________________________	**રોલ નં:** ________ **તારીખ:** ____/૦૮/૨૦૨૬
ધોરણ: ૬ (છ) **વિષય: કુતૂહલ (વિજ્ઞાન)**	**સમય: ૨ કલાક** **કુલ ગુણ : ૪૦**

પ્રશ્ન ૧. વિકલ્પો પસંદ કરી સાચો જવાબ લખો. (MCQ) — કુલ ગુણ : ૧૦ (૧૦ પ્રશ્નો)

❖ ***ક્ષમતા C 3.1: સજીવોના વૈવિધ્યને વર્ણવે છે***

1. નીચેનામાંથી કઈ વનસ્પતિ લીલું અને કુમળું પ્રકાંડ ધરાવે છે?
   (A) દાડમ (B) ટામેટી (C) આંબો (D) ગુલાબ
2. નીચેનામાંથી કયું પ્રાણી ઉભયજીવી છે?
   (A) ઊંટ (B) માખી (C) માછલી (D) દેડકો
3. નીચેનામાંથી કઈ વનસ્પતિનાં પર્ણો જાળીદાર શિરાવિન્યાસ ધરાવે છે?
   (A) શેરડી (B) પીપળો (C) કેળ (D) મકાઈ
4. તમે એવા પ્રાણી વિશે વિચાર્યું કે જે ધારારેખીય શરીર રચના ધરાવે છે. આ પ્રાણીનું નિવાસસ્થાન કયું હોઈ શકે?
   (A) રણ (B) ઘાસનું મેદાન (C) પર્વત (D) પાણી

❖ ***ક્ષમતા C 4.1: ખોરાકના ઘટકોનું વિશ્લેષણ અને પોષણની અસર સમજાવે છે***

5. ખીર બનાવવા માટેની મુખ્ય સામગ્રીની કઈ યાદી યોગ્ય છે?
   (A) બટાકા, મસાલા, તેલ (B) દૂધ, ચોખા, ખાંડ (C) લોટ, મીઠું (D) દાળ, હળદર
6. આપણે વનસ્પતિના 'મૂળ' નો ખોરાક તરીકે ઉપયોગ કરતા હોઈએ તેવી જોડી કઈ છે?
   (A) પાલક અને મેથી (B) સફરજન (C) મૂળો અને ગાજર (D) ઘઉં અને મકાઈ
7. નીચેનામાંથી કઈ વનસ્પતિમાંથી ખોરાક સીધો મળતો નથી?
   (A) મગ (B) તલ (C) મધ (D) બાજરી
8. વરાળમાં રાંધેલી વાનગીમાં પોષક તત્વોનું પ્રમાણ સામાન્ય રીતે...
   (A) ઘટે છે (B) વધે છે (C) જળવાઈ રહે છે (D) નાશ પામે છે

❖ ***ક્ષમતા C 6.2: વૈજ્ઞાનિક પરિભાષાનો ઉપયોગ અને માહિતી એકત્રીકરણ***

9. રમેશ પાસે પર્ણ 'A' (સમાંતર શિરાવિન્યાસ) છે. તેના આધારે તે કયા મૂળનો પુરાવો રજૂ કરશે?
   (A) સોટીમય (B) તંતુમય (C) મૂળ હોતા નથી (D) જમીનની બહાર
10. એક વિદ્યાર્થી વનસ્પતિનું પ્રકાંડ નરમ અને લીલું જોઈ તેની ઊંચાઈ ઘૂંટણ સુધી નોંધે છે, તો તે શું હશે?
   (A) છોડ (B) ક્ષુપ (C) વૃક્ષ (D) વેલો

પ્રશ્ન ૨. હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (વર્ગીકરણ, જોડકાં અને એક વાક્યમાં ઉત્તર) — કુલ ગુણ : ૧૦ (૩ પ્રશ્નો)

❖ ***ક્ષમતા C 3.1: વર્ગીકરણ કરો***

(A) નીચે આપેલ વનસ્પતિઓનું વૃક્ષ, ક્ષુપ અને છોડમાં વર્ગીકરણ કરો: (૩ ગુણ)
(કૌંસ: આંબો, ગુલાબ, ટામેટી, લીમડો, દાડમ, મરચી)

- **વૃક્ષ:** ________________, ________________
- **ક્ષુપ:** ________________, ________________
- **છોડ:** ________________, ________________

❖ ***ક્ષમતા C 4.1: જોડકાં જોડો***

(B) વિભાગ A ને વિભાગ B સાથે યોગ્ય રીતે જોડો: (૩ ગુણ)

વિભાગ A (પોષક તત્વ)	વિભાગ B (મુખ્ય કાર્ય)	જવાબ
૧. કાર્બોદિત	(a) શરીરવર્ધક આહાર	૧ - _____
૨. પ્રોટીન	(b) શક્તિ આપનાર આહાર	૨ - _____
૩. વિટામિન	(c) રોગપ્રતિકારક શક્તિ વધારનાર	૩ - _____

❖ ***ક્ષમતા C 6.2: એક વાક્યમાં જવાબ / મને ઓળખો***

(C) નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર આપો: (૪ ગુણ)

1. મને ઓળખો: "હું સખત, જાડું અને કથ્થઈ રંગનું કાષ્ઠીય પ્રકાંડ ધરાવું છું અને ઊંચાઈ ખૂબ વધારે છે."
   જવાબ: ________________________________
2. મને ઓળખો: "મારા પર્ણમાં શિરાઓ એકબીજાને સમાંતર ગોઠવાયેલી હોય છે."
   જવાબ: ________________________________
3. મકાઈનું બીજ એકદળી છે કે દ્વિદળી?
   જવાબ: ________________________________
4. ઊંટ રણમાં ટકી રહેવા માટે કેવા પ્રકારનો મૂત્રત્યાગ કરે છે?
   જવાબ: ________________________________

પ્રશ્ન ૩. ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (૨-૩ વાક્યોમાં ઉત્તર / તફાવત) — કુલ ગુણ : ૦૬ (૩ પ્રશ્નો, પ્રત્યેકના ૨ ગુણ)

❖ ***ક્ષમતા C 3.1: ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો***

1. તફાવત આપો: સોટીમય મૂળતંત્ર અને તંતુમય મૂળતંત્ર.

❖ ***ક્ષમતા C 4.1: ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો***

2. આપણે ખોરાક રાંધતી વખતે શાકભાજીને પાણીમાં વધુ પડતું શા માટે ન ઉકાળવું જોઈએ?

❖ ***ક્ષમતા C 6.2: વૈજ્ઞાનિક વિશ્લેષણાત્મક પ્રશ્નો***

3. જો તમને કોઈ અપરિચિત વનસ્પતિનું એક પર્ણ આપવામાં આવે અને તેમાં જાળીદાર શિરાવિન્યાસ હોય, તો તેના પરથી મૂળ અને બીજનો પ્રકાર જણાવો.

પ્રશ્ન ૪. ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (૩ ગુણ) — કુલ ગુણ : ૦૬ (૨ પ્રશ્નો, પ્રત્યેકના ૩ ગુણ)

❖ ***ક્ષમતા C 3.1: સંકલ્પનાત્મક સમજ***

1. પર્વત પર ઉગતી વનસ્પતિઓ (જેમ કે દેવદાર) ના આકાર શંકુ આકાર અને શાખાઓ ઢળતી કેમ હોય છે? સમજાવો.

❖ ***ક્ષમતા C 4.1: રસોઈ પદ્ધતિઓ અને પોષણ***

2. પરંપરાગત રસોઈ પદ્ધતિ (ચૂલો/લાકડાં) અને આધુનિક રસોઈ પદ્ધતિ (ગેસ/ઓવન) વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.

પ્રશ્ન ૫. વિસ્તૃત ઉત્તર આપો (દીર્ઘપ્રશ્નો / કેસ સ્ટડી) — કુલ ગુણ : ૦૮ (૨ પ્રશ્નો, પ્રત્યેકના ૪ ગુણ)

❖ ***ક્ષમતા C 3.1: વિસ્તૃત પ્રશ્ન / પ્રોજેક્ટ કાર્ય***

1. સજીવ સૃષ્ટિમાં વિવિધતા: વનસ્પતિના મૂળ, પર્ણના શિરાવિન્યાસ અને બીજના આધારે એકદળી અને દ્વિદળી વનસ્પતિના લક્ષણો વિગતવાર વર્ણવો.

❖ ***ક્ષમતા C 4.1: વ્યવહારિક સમસ્યા અને ઉકેલ***

2. રાજ શાકભાજી ખાતો નથી પરંતુ ચિપ્સ, નૂડલ્સ અને બ્રેડ વધુ ખાવાથી તેને પેટમાં દુખાવો અને કબજિયાત રહે છે. આ સમસ્યામાંથી મુક્તિ મેળવવા તેણે આહારમાં કયા ફેરફારો કરવા જોઈએ અને શા માટે? સમતોલ આહારનું મહત્વ સમજાવો.